

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**R. P. Thomae Młodzianowski, Polonie, Societatis Jesu,
Prælectionum Theologicarum Tomus ...**

De Metaphysica, Logica, Octo Libris Physicorum, Generatione, Corruptione
Et Anima

Młodzianowski, Tomasz
Moguntiae Et Dantisci, 1682

Punctum Diff. 3. Respondetur Objectionibus.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95667](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95667)

causa operatio, potuerit fieri vel non fieri, quamvis spectata in se, prout est à parte rei, non possit non esse. Tum quia potest ars sagittandi dirigere ictum tactivum metæ, quamvis ictus tactivus metæ, non possit non esse illius tactivus, quia hoc ipso, non esset tactivus metæ? Tum quia in uno eodemque indivisibili instanti temporis, quo fit definitio v. g. possunt cogitari duo instantia naturæ, aliud instans prioritatis naturæ, aliud posterioritatis naturæ: censetur res in instanti prioritatis naturæ considerari, quando consideratur in ipso suo fieri; tunc autem in signo posterioritatis naturæ consideratur, quando consideratur in ipso facto esse, licet in instantaneis, qualis est v. g. Definitio idem sit fieri physicè, & factum esse. Quamvis considerabilitate differant. Pro illo ergo priori signo considerabilitatis, præcipue si fieri spectetur in ipsismet causis, est operatio indifferens ut possit bene vel malè fieri, licet in posteriori signo, sit jam determinata.

Secundum ergo considerationem physicam, si spectetur in suis causis operatio, est indifferens; secundum autem considerationem metaphysicam, est indifferens, etiam pro priori illo naturæ & in fieri spectata, partiendo unum instans physicum, in duo instantia rationis.

Punctum Difficultatis 3.

Respondetur Objectionibus.

OBJICITUR I. præ Adriano, Intellectiones non possunt esse indifferentes ad bene vel malè fieri, nec manens in sua Entitate potest mutari intellectio. Ergo neque dirigi.

RESPONDETUR. Quod intellectiones spectatæ in suis causis sint indifferentes possintque mutari, licet id illis non competat spectatis in se.

INSTABIS. Intellectio elicitæ non potest mutari & emendari. Ergo & elicienda, cum eadem sit.

RESPONDETUR. Etiam intellectiones elicitæ spectatæ in sua causa potuisse emendari, licet non sub formalitate elictarum, sed elicientiarum.

OBJICITUR II. Ab eodem si rectitudinem induceret Logica, ita induceret, quod substitueret unà cum intellectu pro operatione, quæ poterat esse mala, bonam. Sed hoc non est emendare operationem, aliàs pro lacera veste, dare bonam, esset emendare vestem.

RESPONDETUR. Negando Minorem. Ad illud de veste dico, quod pro lacera veste bonam substituere, non sit emendare vestem, quia ad talem substitutionem vox emendationis non usurpatur. Licet aliæ substitutiones, gaudeat etiam soleant nomine emendationis, ut cum Magister substituit pro erronea bonam constru-

ctionem, & propositione fracta, non fractam, dicitur emendare compositionem. Sic & in præsententi. Præcipue autem hoc tenet de operationibus, quæ cum non sint materia permanens, sicut vestes, hoc ipso emendationi non subfunt, sed integrè de novo poni possunt.

OBJICITUR III. Quando dirigit Logica argumentantem, aut novit argumentans rectitudinem syllogismi, aut non novit, si novit? Ergo sufficiens est facere syllogismum si non novit, ergo etiam si illi præcipiatur talis syllogismus, poterit adhuc hære an rectus sit. Ergo per Logicam non satis dirigitur.

RESPONDETUR. Argumentantem esse sufficientem simpliciter, ut sine præceptis faciat syllogismum rectum, sed non esse sufficientem, ut id facile præstet sine præceptis Logicis, sine quibus novit remote, sed cum iis novit proximè, & de faciliiori, rectitudinem syllogismi.

OBJICITUR IV. Ab eodem hæc operatio etiam spectata in sua causa, non poterat fieri nisi hæc, si enim hæc non fuisset facta, hoc ipso non fuisset hæc.

RESPONDETUR. Hanc objectionem involvere se, quia ex una parte vult spectari operationem in causa, ex altera parte non vult spectari operationem in sua causa, quia vult spectari operationem, prout est in se, quia spectari operationem, prout est hæc, est illam spectari, prout est in se. Revolvatur mens ad instantias adlatas de libertate, tactione metæ &c. Addo, quod facere ut hæc potius quàm illa operatio, fiat, idque mediis dictaminibus, & præscribendo regulas operandi, non tantum sit determinare intellectum, ut eliciat bonam operationem, non malam, sed etiam dirigere eundem ad eum modum quo determinatio, quam facit per certas regulas ars cytharisandi, ad bonos potius quàm malos pulsus cytharæ, vocatur directio facta ab arte. *Quicquid sit de istis Principiis.* Dico operationem hanc spectatam in suis causis non posse esse nisi hanc, sed non debent sumi causæ inadæquatè, sed omnes ad esse hujus concurrentes, hinc ad operationem hanc rectam, concurrat aut Logica sola naturalis, dans simpliciter posse operationi rectæ, aut concurrat Logica artificialis, dans esse rectæ, sed requisita non ad posse esse simpliciter, sed ad facilius posse. Unde hæc operatio non fuisset bona, si ad illam concurrisset intellectus utcunque, & non quæ habet rationem Logicæ naturalis, & si defectum concursus exhibendi à Logica naturali, non suppleret Logica artificialis; si autem alterutra concurrat, non est mirum, quod hæc operatio non potuerit esse nisi hæc bona. Quod si ad operationem v. g. hanc, quæ non potest esse nisi bona, requiritur Logica aut naturalis aut artificialis, datur adhuc directioni locus, ut ex vi directionis, bona vel mala fiat.

INSTAT. Si operationes intellectus solum in causa

causa diriguntur. Ergo potius intellectus prout operans, est objectum Logicae.

RESPONDETUR. Operationes intellectus, solum quidem in causa spectata indifferentes sunt ad bene vel male fieri, non tamen solum in causa diriguntur, sed etiam in seipsis, modo supra praetacto; imò cum dirigatur intellectus non nisi prout Definitivus, Enuntiativus, Illativus; necessarius & ipsae Definitiones, Enuntiationes, Illationes dirigi debent, & sicut cum dico: mel qua dulce dulcorat, dico dulcedinem dulcorare ut Quo; ita cum dico, intellectus, qua definitivus dirigitur, datur intelligi, quod definitiones dirigantur. Unde ulterius si queras: An in rectas an in pravas operationes inducatur hæc rectitudo, non pones adæquata divisionis membra, inducitur enim rectitudo non in rectas, nec in pravas, utraque jam factas operationes, sed in operationes, quæ sunt, cumque ipsæ operationes rectæ, habeant quidem rectitudinem, sed dependenter à præceptis Logicae, hoc ipso dici debet, ex directione Logica, haberi illam rectitudinem.

OBJICIT V. Item. Quo impossibili adhuc possibilis est Logica, illud est non formale Logicae. Sed impossibili dirigibilitate vel rectitudine adhuc possibilis est Logica. Ergo dirigibilitas vel rectitudo non est formale Logicae. Minor probatur. Impossibili communi errore intellectus possibilis est Logica. Sed impossibili omni errore intellectus, impossibilis est dirigibilitas vel rectitudo. Ergo impossibili dirigibilitate possibilis est Logica. Quod autem possibilis sit Logica impossibili errore, vel hoc probat, quia in intellectu Christi non erat possibilis error intellectus, & tamen Christo inerat Logica.

RESPONDETUR negando Minorem. Probat illius, (quidquid sit de forma illius expressè loquendo, de quo in Ethicis actum) adhuc habet minorem falsam. Ratio negandi, quia possunt dari aliquæ formæ, licet earum oppositæ ab illis expellendæ, sint impossibiles. Illustratur hoc Instantiis. Instantia est Theologica, possibilis est gratia impossibili peccato expellendo, possibilis in DEO scientia, in quo impossibilis est error ab illa expellendus. Ergo etiam possibilis erit Logica, impossibili omni diffinitate intellectus, seu errore expellendo. Instantia Metaphysica est, quod possit dari scientia, impossibili ignorantia expellenda. Instantia physica est, quod possibilis sit calor, impossibili frigore expellendo. Ergo & rectitudo Logica possibilis erit, impossibili omni diffinitate expellenda. Et Ratio est, quia per prius forma confert eam pulchritudinem & bonum, quod in se continet, quam opponatur malo posito, sufficitque ut quantum est ex se, sit illius depulsiva, licet ex accidenti aliquo non expellat illud.

INSTAT I. Impossibili uno correlativo, redditur impossibile aliud correlativum. Ergo etiam impossibili errore intellectus, impossibilis est rectitudo.

RESPONDETUR. Errorem intellectus & rectitudinem esse sibi opposita & non correlativa, potest autem unum oppositorum, possibile esse, altero impossibili.

INSTABIS II. DEUS dirigitur intransitive, non enim dirigitur ab aliquo quod non sit ipse.

RESPONDETUR. Concesso hoc, redibit paritas, potest DEUS erroris incapax dirigi tamen, licet intransitive, & cur non possit dirigi subjectum transitive à scientia, licet sit incapax erroris.

INSTAT III. Si esset possibile subjectum capax directionis Logicae, quod sit incapax diffinitutis, Ergo etiam possibile erit subjectum capax erroris, quod sit incapax rectitudinis. Atqui hoc falsum est. Omne enim defectibile, potest corrigi saltem à primâ causâ, & quia sequitur dari aliquam naturam ab intrinseco erroris, seu physice ac metaphysice malam, siquidem nulla vi rectificabilis esset.

RESPONDETUR. De facto in omni errore reperitur id, ut ipse qua talis, & in se non sit capax rectitudinis, cumque error non per accidens, sed per essentiam sit defectibilis, non poterit corrigi à primâ causâ, quæ essentias rerum non mutat. Deinde Disparitas etiam est, quia in casu antecedentis nulla est imperfectio, quæ habetur in casu Consequentis. Et sicut quamvis sit possibilis scientia, quæ procedat per Conclusiones, demonstrativas, neque tamen possibilis est error, qui per easdem procedat, quia scientia est quid perfectum, imperfectus error, ita quamvis possit DEUS aliquid perfectum producere, non hoc ipso per se poterit producere etiam aliquid imperfectum, quod DEUM dedecet.

OBJICITUR VI. Præ Thomâ Rostoga. Si operationes intellectus essent objectum Logicae, vel essent ea, quæ jam sunt rectæ, & hæc non sunt capaces dirigibilitatis, jam enim illam habent. Non etiam hæc quæ nondum sunt, quia hæc dirigi non possunt. Non item operationes infieri, quia sunt instantaneæ, in instantaneis autem idem est fieri, quod & factum esse, sed factum esse non potest dirigi. Ergo nec fieri ipsum.

RESPONDETUR. Logica in actu primo dirigentis esse objectum operationes in actu primo dirigibiles, Logica vero in actu secundo dirigentis, esse objectum operationes in ipso fieri rectificabiles, modo jam præscripto. Axioma illud in Instantaneis idem est fieri quod & factum esse, hoc sensu solum est verum; quod scilicet totum simul producat, quod instantaneè producitur, sed non sequitur illud ita producibile in eodem instanti dirigi non posse, non autem habet hunc sensum, quasi quæ prædicata

+ Ecce 2 con-

conveniunt facto esse, debeant convenire ipsi fieri, quod si possunt diversa prædicata convenire, illi fieri, & illi facto esse, poterit dirigi operatio sub formalitate fieri, licet non dirigatur sub formalitate, facti esse.

OBJICITUR VII. Quia si tres Operationes sunt Objectum Logicæ, non salvabitur conditio objecti attributionis, quod est dare unitatem scientiæ: operationes autem non dant hanc unitatem, nam & sunt Ens per accidens, & non nomine singulari exprimuntur.

RESPONDETUR etiam posito, quod operationes sint Ens per accidens, & quod nomine plurali exprimantur ad dandam unitatem scientiæ, sufficit quod conveniant in una ratione scibilitatis, qualis hic est rectificabilitas operationum scientifica, in quantum illa habet rationem objecti attributionis.

INSTABIS. Saltem non possent prædicari de speciebus objecti operationes, nam de syllogismo non potest dici, quod sint operationes rectæ, & tamen objectum attributionis debet prædicari de speciebus objecti.

RESPONDETUR. Sufficere quod objectum attributionis, vel in numero plurali vel singulari prædicari possit de speciebus objecti potest autem dici, quod syllogismus sit operatio recta.

DIFFICULTAS III.

Respondetur quibusdam questionibus de Objecto Logicæ.

QUÆRES I. *Qualiter nam sumpta Rectitudo sit objectum formale Logicæ.* Sumi debet rectitudo in fieri. Ratio, tum quia Logica est habitus practicus, habitus autem practici objectum debet esse factibile vel dirigibile, ut in simili vult Aristot. 6. Eth. c. 2. Tum quia illa & taliter sumpta rectitudo est objectum formale Logicæ, quæ est radix & origo totius amplitudinis Logicæ. Jam autem rectitudo operationum in fieri est talis radix, & origo: Sicut libertas in actu, est, in qua apparet amplitudo libertatis. Et certe sublata rectitudine in fieri, non esset jam ulla rectitudo præterita, præteritum enim sumit ratio præteriti, a præteriti, quod fuit, sublata item rectitudine in fieri, nulla esset rectitudo futura, futurum enim dicitur ratione præsentis ponendi. Ergo rectitudo in fieri, est radix & origo amplitudinis totius, debite considerabilitati Logicæ. Tum quia per solam rectitudinem in fieri, salvatur ratio practici in Logica, imò quantumvis nunquam se reflecteret Logica, supra operationes jam factas, posset bene uti præceptis apprehendendi, enuntiandi, argumentandi, consideratque Logica operationes jam factas, sed non nisi propter operationes in fieri.

DICES I. Operationes rectæ, prout abstractunt ab omni tempore, sunt quid universalius,

sunt per modum generis, operationes autem in fieri, sunt, quasi species illius rectitudinis. Ergo illa potius abstracta rectitudo est objectum Logicæ, non enim genus debet revocari ad species, sed species ad genus.

RESPONDETUR. Negando in ratione scibilis Logicæ; hoc est practice, operationes abstractas habere se per modum generis nam habitus practici objectum, assignatur agibile, non abstrahens ab agibili quamvis in aliqua alia consideratione, possit sortiri rationem generis operatio recta.

DICES II. Rectitudo operationum in ultimo instanti ante fieri, vel est objectum Logicæ, vel non est, si non est, Ergo Logica habitualiter sumpta non habet objectum, si est. Ergo Rectitudo est objectum non in fieri, sed ante fieri accepta.

RESPONDETUR. Operationes ante fieri præcedentes immediate, esse objectum Logicæ, immediate post operaturæ; & sicut dum operatur Logica, habet operationes in fieri pro objecto; ita proxime operaturæ, habet operationes pro objecto in proximo fieri, adeoque utrobique operationes in fieri erunt objectum, sed aliter & aliter sumptæ. Per hoc tamen non negatur, quod operationes rectæ jam in facto esse, sint objectum experimentalis scientiæ; licet operationes rectæ in fieri sint finis intrinsecus, adeoque objectum Logicæ formale.

DICES III. Operationes rectæ in fieri ordinantur ad rectas. Ergo rectæ, sunt objectum attributionis.

RESPONDETUR. Ordinari operationes rectas in fieri ad simpliciter rectas, non tanquam ad objectum scibile per se, licet ordinentur tanquam ad aliquid se posterius & effectum.

QUÆRES II. *Quo præstet nomine hanc rationem formalem exprimere.*

ASSERO I. Non bene illam exprimi sub nomine operationum rectarum. Ratio, quia ceteris paribus, si nihil obstat, præstat sub eo nomine assignare objectum habitus practici, quod nomen ex modo significandi, magis exprimat tempus futurum, quam præteritum. Nam & Aristoteles factibile & agibile, non verò factum aut actum assignat pro objecto practico habitui. Et si scientiæ, quæ etiam circa scita actibus reflexis versantur, tamen non scitum sed scibile habent pro objecto, ita & nomine, significante rectitudinem futuram quodammodo, exprimi debet objectum Logicæ.

ASSERO II. Non bene illam exprimi sub nomine Operationum dirigibilium.

RATIO, quia dirigibilitas ex modo significandi, exprimit conditionem tenentem se ex parte operationum, earumque tractabilitatem, & ad præcepta Logica inflexibilitatem designat, ad eum modum, quo scissibilitas ligni, est conditio tenens se ex parte ligni, dicitque ejus aptitudinem